

Кофанов А.В., Кофанова О.С.

ЩО ДО ПИТАНЬ КЛАСИФІКАЦІЇ ДЕЯКИХ ВИДІВ СУЧАСНОЇ ГЛАДКОСТВОЛЬНОЇ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ З РІЗНОЮ ДОВЖИНОЮ КАНАЛУ СТВОЛА

Проведений нами історичний аналіз зародження, виникнення, становлення та розвитку гладкоствольної вогнепальної зброї в світі дозволяє запропонувати визначення поняття та класифікацію сучасної гладкоствольної вогнепальної зброї.

Бойова гладкоствольна вогнепальна зброя (БГВЗ) – це зброя з гладкими стволами, в якій використовується кінетична енергія згорання пороху для викидання одиничного або множинного снаряду, що перебуває на озброєнні у збройних силах багатьох країн світу (США, Італія, Франція, ФРН) й спеціально призначена для розв’язання бойових та оперативно-службових завдань, у процесі яких знищується жива сила противника. При цьому елементами, які уражають противника, є картеч (звичайна свинцева, сталева – плакована томпаком), спеціальні стрілоподібні елементи (початкова швидкість яких приблизно 800 м/с), кулі.

Бойова гладкоствольна вогнепальна зброя (БГВЗ) характеризується такими тактико-технічними даними:

- довжина ствола менше 500 мм (є винятки), загальна довжина зброї у положенні для стрільби менш 800 мм;
- свердління ствола – циліндр (0,00 мм);
- більше 4 набоїв у магазині;
- спеціальні бойові припаси;
- довжина набійника 70, 76, 82, 89 мм;
- наявність складаного прикладу, телескопічного, стандартного прикладу;
- гвинтівкова мушка та діоптричний приціл;
- наявність пристосувань для кріплення лазерного прицілу, приладу нічного бачення, лампи-освітлювача;
- калібр – 12, .410);
- кількість стволів – 1;
- наявність спеціальних маркувань;
- початкова швидкість польоту снаряду – до 820 м/с;
- наявність модульних систем, штика, пристрою малошумової стрільби, полум’ягасника, дулового компенсатору;
- можливість ведення вогню чергами.

На відміну від бойової гладкоствольна вогнепальна зброя спеціального призначення – це вогнепальна зброя, призначена для ведення спеціальних операцій та розв’язання оперативно-службових завдань, у процесі яких уражається (несмертельно) жива сила противника. Вона не перебуває на озброєнні у Збройних Силах, а застосовується в поліції, міліції, державній службі безпеки, загонах спеціального призначення.

Факторами, що уражають противника, є гумові або пластикові кулі, картеч, речовини сльозогінної або подразнюючої дії, «сітка-плутанка»,

гумова-клейка рідина, запалювальні, маркуючі суміші (в ємкостях – гранатах) та снаряди набоїв, які використовуються для бойової гладкоствольної вогнепальної зброї.

За тактико-технічними характеристиками гладкоствольну вогнепальну зброю спеціального призначення поділяють на: а) класичну і б) універсальну.

Класична гладкоствольна вогнепальна зброя спеціального призначення за своїми тактико-технічними характеристиками призначена тільки для відстрілу снарядів (гумових або пластикових куль чи картечі, а також гранат, споряджених речовинами подразнюючої або сльозогінної дії, гумово-клейкою рідиною, запалювальними, маркуючими сумішами).

Універсальна гладкоствольна вогнепальна зброя спеціального призначення за своїми тактико-технічними характеристиками призначена для ураження цілі як снарядами класичної гладкоствольної вогнепальної зброї спеціального призначення, так і за допомогою бойових припасів для бойової гладкоствольної вогнепальної зброї, а саме свинцевих та сталевих куль, картечі, стрілоподібних снарядів.

Таким чином, ведучи мову про тактико-технічні характеристики класичної гладкоствольної вогнепальної зброї спеціального призначення, необхідно констатувати, що тактико-технічні характеристики цієї зброї дуже відрізняються один від одного через різні конструкторські особливості (рішення) та різні технічні стандарти у країнах-виробниках.

Характерними ознаками цієї зброї є:

- замок, що ковзає і замикається поворотом замка личинки, або клинове замикання;
- ударно-спусковий механізм куркового, курково-ударникового типу;
- барабанний, коробчатий, трубчастий магазин;
- довжина ствола коливається від 610 мм до 210 мм;
- дальність стрільби до 150 м;
- використання набоїв нестандартних калібрів, так як нестандартним є калібр зброї (КС-23, «Дрозд» і т.п.);
- відносно мала скорострільність – від 4 пострілів за хвилину;
- набої мають за типом мисливських папкову або полімерну гільзу з металевим фланцем, або суцільнометалевою. Гільза заряджається гранатою (газовою, запалювальною, маркуючою), гумовою, пластизоловою кулею або картеччю;
- початкова швидкість польоту снаряду – 250-270 м/с.

Таким чином, гладкоствольна вогнепальна зброя спеціального призначення співпадає з бойовою гладкоствольною вогнепальною зброєю за принципом дії (використання кінетичної енергії згорання порошу для кидання одиничного або множинного снаряду), але відрізняється за тактико-технічними даними, до яких відносяться: довжина ствола (від 610 мм до 210 мм); калібр (нестандартний але є винятки); замок, що ковзає і замикається поворотом замка личинки або клинове замикання; ударно-спусковий механізм куркового типу; барабанний, коробчатий, трубчастий магазин, невелика дальність стрільби (до 150 м) та початкова швидкість польоту зряду

(250-270 м/с) тощо. Набої до цієї зброї за типом мають мисливську паперову або полімерну гільзу з металевим фланцем, яка споряджається гранатою (газовою, запалювальною), гумовою, пластизованою кулею або картеччю.

Що стосується тактико-технічних характеристик універсальної гладкоствольної вогнепальної зброї спеціального призначення, то для неї характерні такі тактико-технічні характеристики:

- калібр 12 або 20;
- довжина ствола менше 500 мм (є винятки);
- свердління ствола – циліндр (0,00 мм.);
- понад 4 набоїв у магазині;
- спеціальні бойові припаси;
- довжина набійника 70, 76, 82, 89 мм;
- наявність пістолетної рукоятки або телескопічного прикладу; гвинтівкова мушка та діоптричний приціл;
- наявність пристосувань для кріплення лазерного прицілу, приладу нічного бачення, лампи-освітлювача;
- кількість стволів – 1;
- наявність спеціальних маркувань;
- початкова швидкість польоту снаряду – 250-820 м/с;
- наявність насадок для відстрілу гранат 36 та 82 мм.

Застосовується ця зброя тільки в поліції та загонах спеціального призначення (МВС) і призначена для ведення спеціальних операцій та виконання оперативно-службових завдань, у процесі яких травмується чи знищується жива сила противника. Різновиди цієї зброї відрізняються один від одного технічними характеристиками, різними конструкторськими особливостями (рішеннями) та технічними стандартами країн-виробників.

З урахуванням цих особливостей пропонується класифікувати гладкоствольну вогнепальну зброя спеціального призначення на такі дві групи: а) класичну; б) універсальну.

При цьому класична гладкоствольна вогнепальна зброя спеціального призначення за своїми тактико-технічними характеристиками призначена тільки для відстрілу снарядів (гумових або пластикових куль чи картечі, а також гранат, заряджених речовинами подразнюючої або слезогінної дії, гумово-клеюю, маркуючою рідиною, запалювальними сумішами).

Універсальна гладкоствольна вогнепальна зброя спеціального призначення за своїми тактико-технічними характеристиками призначена для відстрілу як снарядів класичної гладкоствольної вогнепальної зброї спеціального призначення (за допомогою підкалібрових насадок), так і бойових припасів до бойової гладкоствольної вогнепальної зброї (свинцевих та сталевих куль, картечі, стрілоподібних елементів).

За довжиною ствола гладкоствольна вогнепальна зброя спеціального призначення (класична і універсальна) поділяється на короткоствольну (довжина ствола до 270 мм), середньоствольну (довжина ствола від 270 до 500 мм) та довгоствольну (довжина ствола понад 500 мм). За цією ж ознакою бойова гладкоствольна вогнепальна зброя відповідно поділяється на

середньоствольну (довжина ствола понад 270 мм і до 500 мм) та довгоствольну (довжина ствола понад 500 мм).

Підсумовуючи вище зазначене треба констатувати, що неправильне вирішення класифікаційних питань (завдань) при сертифікації (ліцензуванні) гладкоствольної вогнепальної зброї призводить до реалізації через спеціалізовані торгівельні мережі бойової, спеціальної, багатоцільової гладкоствольної вогнепальної зброї замість мисливської. Це є незаконне і призводить у подальшому до вилучення такої зброї на безкоштовній основі у її власника при реєстрації (перереєстрації) у Дозвільній системі МВС України.

Кошель О.Ю.

ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ДОКАЗОВОЇ БАЗИ ПІД ЧАС ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОМИСЛОВИХ МЕТАЛЕВИХ ВИРОБІВ

Виконання металознавчих досліджень в рамках балістичної, трасологічної, вибухотехнічної експертизи на сьогодні має низку ускладнень при вирішенні питання встановлення марки сплаву, яке має ключову роль для ідентифікації в кримінальних справах із застосуванням озброєння (щодо його належності та походження).

Роль технічної документації як однієї зі складових у формуванні доказової бази набуває особливе значення, зокрема, для виробів 50-річної давнини необхідно використання декількох стандартів за певний період (в період заміни нормативної документації щодо марочного складу сталей – перехід від галузевих технічних умов до загальнодержавних технічних умов і до державних стандартів (ГОСТ)).

Отримання технічних регламентів стає окремим непростим завданням, оскільки така документація або втрачена (галузеві ТУ), або наявні одиничні екземпляри у вигляді фотопозитивних копій (загальнодержавні ТУ). Проблема актуальна для всього спектру технічної документації, наприклад щодо захисних покриттів та системи допусків і посадок.

Частковим вирішенням проблеми в конкретному випадку може бути знаходження відповідної інформації з інтернет-ресурсу за умов підтвердження його статусу як літературного джерела.

Для забезпечення експертних досліджень необхідною технічною інформацією є актуальним створення системного електронного ресурсу з електронними копіями ще наявних на сьогодні фізичних копій застарілої нормативно-технічної документації.

Список використаних джерел

1. Щербаковский М.Г. Криминалистическое исследование металлов, сплавов и изделий из них. Научно-практическое пособие для экспертов. – К.: Основа, 1996. – 116 с.
2. ДСТУ 3017-95. Видання. Основні види.